

Landsforeningen
Børn og Samvær

Om det familieretlige system – en høring på Christiansborg. HVIS jeg skulle holde oplægget.

af Viggo Bækgaard, formand for Landsforeningen Børn og Samvær, advokat (H), mediator.

Sådan lyder indbydelsen på Folketingets hjemmeside:

Social- og Ældreudvalget holder en åben høring om det familieretlige system torsdag den 28. oktober 2021 kl. 09:30-12:00 i Landstingssalen på Christiansborg.

Formålet med høringen er at belyse problemerne i det familieretlige system, så politikerne får et kvalificeret indblik i, hvordan systemet fungerer, samt viden om de retssikkerhedsmæssige konsekvenser, det kan have for en forælder, når denne mister kontakten til sine børn.

Det er vurderingen, at der er alt for mange enkeltsager, hvor samværsforældre mister kontakten til deres børn, og høringens fokus vil derfor være at få afdækket problemernes omfang og identificere årsagerne til den forringede retssikkerhed på området for samværsforældre.

Oplæg fra eksperter og fagpersoner skal bidrage til at skabe et bedre grundlag for de politiske drøftelser om det familieretlige system, og som kan understøtte det videre arbejde med at styrke retssikkerheden.

.....

Det er for mig nærmest rystende, at et folketingsudvalg afholder en høring, hvor man sætter en forhåndsformodning op om, at der "er alt for mange enkeltsager, hvor samværsforældre mister kontakten til deres børn, og høringens fokus vil derfor være at få afdækket problemernes omfang og identificere årsagerne til den forringede retssikkerhed på området for samværsforældre."

På den anden side er der en vis ærlighed over, at man ikke forsøger at skjule, at det handler om "retssikkerhed på området for samværsforældre". Børnene kommer tilbage til tredje række.

Hvorfor er præmissen absurd?

I mit univers er der i tiden en mærkelig tendens til, at man vil blæse og have mel i munden på samme tid.

Man taler om retssikkerhed som et vigtigt begreb. Retssikkerhed er positivt ladet for alle rettænkende mennesker. Det er rigtig godt at tale om retssikkerhed. Men hvorfor er det vigtigt at tale om retssikkerhed "for samværsforældre"? Hvorfor ikke tale om retssikkerhed for bopælsforældrene?

Eller hvorfor ikke retssikkerhed for børnene? Det er dog dem, det handler om.

Her er det så, at man blæser med mel i munden. Begreberne svirrer rundt i luften og tages frem og vinkles, så det ser ud til at passe med et eller andet.

Grundbegreber i tiden.

Da vi fik **forældreansvarsloven** i 2008, var det rigtig vigtigt, at man satte fokus på barnet. Barnet skulle i centrum. Alt skulle afgøres efter, hvad der er "bedst for barnet". Eksempler fra den lov, der jo gælder i dag:

§1: "I alle forhold, som er omfattet af denne lov, skal hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse komme i første række."

§2, stk. 2: "Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling".

§4: "Afgørelser efter loven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold."

§5: "I alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed".

§19: "Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos."

Der burde sådan set slet ikke være noget at være i tvivl om. Problemet er dybest set bare, at "bedst for barnet" og "barnets ret" fortsat behandles i et voksent ligestillingsperspektiv. Bedst for barnet fortolkes af nogen, som om det altid er bedst, at barnet har permanent kontakt til begge forældre for enhver pris.

Her er det på sin plads at nævne **FNs børnekonvention**, som i artikel 9.3 præciserer dette:

"Deltagerstaterne skal respektere retten for et barn, der er adskilt fra den ene eller begge forældre, til at opretholde regelmæssig personlig forbindelse og direkte kontakt med begge forældre, undtagen hvis dette strider mod barnets tarv."

Lige præcis den formulering dækker det, som jeg og Landsforeningen Børn og Samvær har sagt gennem vores 21 år som forening: **Samvær er godt og rigtigt men ikke for enhver pris.**

Nu kan de fleste så forfalde til en påstand om, at sådan er det også – eller at sådan mener vi andre også. En sådan påstand er regulært usand for første dels vedkommende og en glad men naiv fortrængning for anden dels vedkommende.

Alle stort set uden undtagelse vil formentlig være enig i, at vold over for børn bør have konsekvenser også i forhold til forældremyndighed, bopæl og samvær. Ja måske. Men hvor meget må man slå? Og hvad nu, hvis man ikke lige kan bevise det? Det er helt standard, at den forælder, over for hvem der ikke er rejst tiltale eller afsagt dom, uden blusel påstår, at så er der slet ikke noget at snakke om. Vedkommendes advokat synger med på den strofe.

De fleste vil også nikke ja til, at det bør have konsekvenser, hvis volden udøves af den ene forælder mod den anden. Det gælder godt nok mest, hvis barnet direkte har oplevet volden. Men er det ikke altid eller næsten altid tilfældet, at barnet har volden tæt i sin bevidsthed?

Vigtigt i opremsning af præmisser for vurderingen af det materielle samvær kommer den psykiske vold. Det er mindst lige så aktuelt at tale om psykisk vold, som det er at tale om "mee too". Begrebet har eksisteret altid, men det er først kommet ind i vores straffelov for et par år siden. Men hvad er psykisk vold egentlig?

Straffelovens § 243: "Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, herunder ved udøvelse af negativ social kontrol, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år."

På trods af alle disse i virkeligheden ret klare signaler, bliver det, som jeg kalder FF-segmentet, ved med at ævle løs om, at "samværsforældre mister kontakten til deres børn". Med andre ord er det min provokerende påstand, at høringen er styret af FF-segmentet. (FF-segmentet er "Foreninggen Far-segmentet").

Det segment ynder som modsvar at fortælle, at også fædre er udsat for vold. Eller at der udøves samværschikane eller forældrefremmedgørelse. Alt sammen er rigtigt og noget, som også jeg tager afstand fra i utallige artikler.

Lad mig slå fast med syvtommersøm, at også jeg har oplevet helt urimelige sager, hvor en forælder bliver mere eller mindre frataget børnene i situationer, hvor jeg med mit konkrete kendskab oplever, at retssikkerheden er blevet undertrykt. Det har typisk været situationer, hvor jeg mener, at retssikkerheden er blevet svigtet derved, at relevante undersøgelser eller oplysninger ikke er fremskaffet.

Urimeligheder rammer med sikkerhed begge køn!

Heroverfor oplever jeg næsten dagligt situationer, hvor systemet gør børnene til forsøgsdyr med afgørelser, hvor børnene tvinges til et samvær, som man bør forudse som usund for barnet.

Præmisser, som der burde være konsensus om.

I virkeligheden tror jeg, at langt de fleste vil være enig med mig i, at det bedste for børnene vil være, at forældrene er i stand til at samarbejde om barnet, også når forældrene ikke længere er samlevende. Hvor svært kan det være, synes systemets mestre at tænke. Man vil også være enige om, at barnet grundlæggende har ret til to forældre på en måde, som giver dem en fast, sikker og tryk barndom med kontakt til dem begge.

Lige så enige burde vi være om, at der vil være situationer, hvor den præmis ikke holder, og hvor det er systemets opgave at gennemskue sandt og falsk og træffe afgørelse på baggrund af en så objektiv afvejning som overhovedet mulig.

Desværre er det her, systemet kikser og svigter.

Symbollovgivning uden konsekvenser og retssikkerhed.

Forældreansvarsloven er grundlæggende udtryk for mange rigtige tanker. Læs bare afsnittet om grundbegreber ovenfor.

Det er bestemt rigtigt tænkt, at man forsøger at sætte fokus på de opdragende og uddannelsesmæssige funktioner, der ligger i Familieretshusets forskellige tilbud. Børnesagkyndig rådgivning, familiemægling og hvad det ellers kaldes: Prøv nu at opføre Jer ordentligt og forstå betydningen for barnet af, at I samarbejder om barnet, selv om I ikke er samlevende forældre.

Nogle gange skal jeg for mit eget vedkommende huske, at det som udgangspunkt er de værste sager, som kommer omkring mit skrivebord. Mange og heldigvis de fleste kan faktisk godt finde ud af sammen at sikre et godt børneliv til afkommet.

Men der er for alle en grund til, at forældrene ikke kunne finde ud af at være par mere.

Uden at grave ned i statistikker, der dokumenterer det med tørre tal, ved vi godt, at der er rigtig mange dysfunktionelle familier. Druk, narko, vold, psykisk vold, grænseoverskridende adfærd, psykopati er fænomener, vi godt kender.

Jeg mener heller ikke, at der er behov for at dokumentere, at mænd er fysisk stærkere end kvinder, og at det derfor er flest mænd, der udøver vold.

Tilsvarende ved vi også godt, at der er mødre, som alene i kraft af, at de har født børnene mener, at de har en særlig ejendomsret til børnene.

Desværre er den fine forældreansvarslov med de mange gode tanker ikke blevet fulgt effektivt op af økonomiske ressourcer, som gjorde intentionerne bare nogenlunde mulige.

Økonomi gør det ikke alene. Systemet er i sig selv dysfunktionel.

Om selve procesgangen i Familieretshuset.

På mange måder går alting galt helt fra det øjeblik, hvor sagen startes op i Familieretshuset.

Familieretshuset skal starte med at screene sagen. Grøn (§5-sag), som er de i al fald på papiret helt problemfrie sager. Gul (§6) sag, som er mindre enkle sager og de røde (§7-sager), som på papiret er de tunge sager, der i sidste ende skal afgøres i Familieretten.

Screeningen foregår alene på baggrund af de oplysninger, som ansøgeren skriver i skemaet. Den forælder, der søger samvær, og som måske er voldelig, svarer selvfølgelig nej til, at der har været vold i parforholdet.

Den anden part bliver ikke hørt i forbindelse med screeningen.

Det er efter min oplevelse vanskeligt at få systemet til at omscreene en sag, og man kan ikke klage over screeningen.

Det er min vurdering, at Familieretshuset har en egen interesse i at screene forældreansvarssager gule – altså som § 6-sager. For det første kan disse sager som udgangspunkt behandles uden tværfaglige møder. (Billigere). For det andet kan afgørelser om mindre indgribende samvær i en §6-sag træffes af Familieretshuset. Gul screening pynter med andre ord på statistikken og på Familieretshusets fjer.

Se efter artiklen et eksempel på konsekvenserne af fejlscreening.

Familieretshuset har nogle ret håbløse opgaver, som de ganske enkelt ikke magter.

Man har indskrænket antallet af jurister i al fald forholdsmeæssigt. Til gengæld har man ganske mange såkaldt børnesagkyndige, som nu har fået forskellige interessante betegnelser. I al fald betegnelserne børnesagkyndig og børnesagkyndig forælderådgiver bruges.

Det er mit indtryk, at man bruger jurister som sagsbehandlere og mødeledere i de tværfaglige møder. Det er som udgangspunkt godt nok. Men det er en udfordring, at mange af dem er ganske unge og reelt uden praktisk erfaring som jurister bortset fra tilværelsen i Familieretshuset. I min kyniske tolkning, får juristerne frataget deres juridiske mødom fra dag 1. De skal (må) ikke tænke selv, og der er ikke nogen konsekvens af deres handlinger. De bliver målt på deres effektivitet og evne til at forlige forældrene.

Ledelsen i Familieretshuset har voldsomt travlt med at fortælle omverdenen, hvor dygtige medarbejderne er. De har fået vanvittig mange nye medarbejdere for at få forbedret deres sagsbehandlingstider. Det må være logisk usandt, at man kan hente 300 super velkvalificerede medarbejdere til jobs i en institution, som har et udpræget dårligt ry.

Juristernes opgaver.

I de tværfaglige sager skal Familieretshuset efter loven forberede sagen til Familieretten. Jeg er helt sikker på, at både advokater og dommere helt generelt oplever, at sagerne ikke er forberedt hensigtsmæssigt. De sender materiale med efter forgodtbefindende. Således sender de som altovervejende hovedregel aldrig de processkrivelser, som parterne og deres advokater har sendt til Familieretshuset.

Det er meget tydeligt for rutinerede fagfolk, at juristerne i Familieretshuset overhovedet ingen erfaring har i retssagsbehandling. Det er helt vildt frustrerende, hvilket både advokater og dommere taler helt åbent om også indbyrdes.

Derudover må de juridiske sagsbehandlere træffe ikke vigtige samværsafgørelser i § 6-sagerne. De må træffe midlertidige afgørelser om forældremyndighed og samvær. Det kan også forringe retssikkerheden. Se eksemplet "sag hjemvist fra Familieretten til Familieretshuset som fejlscreenet" efter artiklen.

De børnesagkyndige og forælderådgiverne.

I Familieretshuset benytter de en skøn blanding af faggrupper som børnesagkyndige. Det er aldeles umuligt at få defineret, hvad der skal til for at opnå betegnelsen børnesagkyndig. Anette Hummelsehøj (direktøren i Familieretshuset) og Jacob Buch (vicedirektør børn og forældreansvar) nægter at oplyse den faglige baggrund hos medarbejderne generelt. De nægter endvidere, at man på konkret forespørgsel kan få oplyst medarbejdernes faglige kompetencer.

Vi sidder med en bred vifte af kompetencer under fællesbetegnelsen børnesagkyndige. Nogle er uddannede psykologer. Andre er socialrådgivere med en eller anden undefineret efteruddannelse. Vi aner det ganske enkelt ikke, men de udspyr en selvbevidst viden, som vi definitionsmæssigt skal falde på halen over for.

Faktisk ved jeg ikke, om og i hvilket omfang man bruger andre faggrupper eller direkte ufaglærte som børnesagkyndige.

Jeg postulerer bestemt ikke, at alle er ukvalificerede. Det er ærlig talt heller ikke raketvidenskab at forsøge at forklare forældre, at det vil gavne deres børn at opføre sig ordentligt.

Udfordringen er ret kontant, at de efter min bedømmelse ikke opfylder relevante kvalifikationer til at løse de reelle opgaver.

Den gamle frase om, at den Herren giver et embede, giver han samtidig evnen til at udføre det, synes at være systemets grundsten.

Hvad fungerer i Familieretshuset?

Det er min oplevelse, at de rådgivende funktioner og de såkaldte familiemæglingsskifter fungerer nogenlunde gnidningsfrit i de lettere sager, hvor de mange advarselstegn ikke er til stede.

Tværfaglige møder med rutinerede og åbne sagsbehandlere har ind imellem også positivt udbytte.

Det er ærlig talt trist, at jeg kun kan finde på 3 linjer til det, der virkelig fungerer.

De tunge, røde § 7-sager.

Det er for alvor i disse sager, at det går galt.

Problemerne står i kø!

Skal jeg finde en lille trøst i det forfærdelige morads, er det nok, at frustrationerne er stort set lige store hos begge køn. FF-segmentet er dog bedre til at råbe op og ynke sig selv over alle de uretfærdigheder, som opleves. De undertrykte mødre gemmer sig typisk i lukkede facebook-grupper, hvor de understøtter hinanden i uretfærdighederne. De får det ikke på samme måde formidlet bredt, som jeg ser det udefra.

Det lykkes i høj grad FF-segmentet at få politikere og andre til at tro på, at det hele handler om, hvor uretfærdigt far bliver behandlet.

Det er og bliver ikke problemet i den virkelige verden.

Der er med sikkerhed også ganske mange mødre, som får frataget deres del af det praktiske forældreskab.

Begge grupper oplever sig trampet på af systemet. Nogle i begge grupper har ret.

Det handler først og fremmest om, at bekymringer ikke bliver taget alvorligt og undersøgt til bunds.

Det er også en udfordring, at samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne ikke fungerer optimalt.

Det familieretlige system (Familieretshuset og Familieretten) har ikke godt nok fokus på noget så banalt som forskellen på en børnesagkyndig undersøgelse og en børnefaglig undersøgelse (§50-undersøgelse).

En børnesagkyndig undersøgelse har til formål at foretage en vurdering af barnets situation med henblik på at vurdere, hvilken familieretlig status der fremadrettet vil være den bedste for barnet.

En børnefaglig undersøgelse foretages efter den sociale servicelovs § 50, "hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunalbestyrelsen undersøge barnets eller den unges forhold. Undersøgelsen, der betegnes som en børnefaglig undersøgelse, gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader, og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger."

Opgaven for en §50 undersøgelse er altså at finde ud af, hvordan man kan **hjælpe** familien.

Undersøgelsen foretages i barnets hjemkommune – altså hvor bopælsforælderen bor.

Jeg mener, at alle børnesagkyndige undersøgelser i Familieretshuset gennemføres af faguddannede autoriserede psykologer. En børnefaglig undersøgelse foretages af en socialrådgiver.

Den træned læser vil allerede i form og sprog kunne se, at der er en himmelvid forskel i kvaliteten af de to typer. Alligevel bruger det familieretlige system i al for vid udstrækning §50-undersøgelsen som grundlag for sagen.

Når jeg kritiserer Familieretshusets svagheder og påpeger manglende viden og erfaring, må jeg desværre påpege, at det sociale system om muligt efterlader endnu større huller. Her fylder økonomi og manglende relevant faglighed også voldsomt meget.

I hele systemet fylder ligestilling blandt de voksne helt urimeligt meget. Man ser bort fra barnets tarv alene for at tilgodese den voksne ligestilling. Det bliver til stadighed tydeligere.

Psykopati, fysisk og psykisk vold. Social kontrol.

Alle ved egentlig godt, at begreberne eksisterer. Vi ved i virkeligheden også, at det ikke kun eksisterer i specielle socialgrupper eller etniciteter.

Socialrådgivere har ganske enkelt ikke forudsætningerne for at gennemskue forældrenes adfærd. Børnepsykologer har heller ikke de rette forudsætninger. De kan se børnenes adfærd og måske, om de i et eller omfang er skadet "af et eller andet". De kan også høre forældrenes gensidige beskyldninger eller bekymringer. Men de kan helt generelt ikke vurdere årsag og virkning.

Resultatet bliver alt for ofte, at man når laveste fællesnævner. Samvær for enhver pris.

Tilsvarende kan der meget vel være situationer, hvor man på et nøjagtig lige så løst grundlag får stoppet et samvær.

Jeg har med 100% sikkerhed set begge fænomener i situationer, hvor jeg er inderligt overbevist om, at en objektiv faglig granskning ville have kunnet afdække "sandheden", der kunne føre til det for barnet bedste resultat.

Der er bestemt situationer, hvor barnet (endnu!) fungerer nogenlunde men er i så voldsom klemme, at fremtidsperspektivet ikke er sundt.

Tro mig, når jeg fortæller, at der er forældre, som er grundigt usunde både for deres expartner og for børnene. Det er ikke for sjov, at en af de bedste bøger om psykopater har titlen "Charmør og tyran".

Det er bestemt ikke ammestuesnak, når folk fortæller, hvordan de gennem mange år er blevet stalket af deres ex. Stalking kan være fysisk forfølgelse, men det kan bestemt også være at holde konflikt-krigen i kog gennem uendelige sager i flere forskellige systemer. Forældreansvarsloven § 39 har kun begrænset effekt.

Oplysningsgrundlaget – undersøgelser

Efter min opfattelse er det altafgørende vigtigt for barnet men også for retssikkerheden, at alle tunge sager er fuldt og relevant oplyst. Populært sagt skal alle sten være vendt. Det er vigtigt, at alle afgørelser fremstår på en måde, så især den tabende part har en fair chance for at forstå, hvorfor resultatet blev, som det blev.

Vi ved, at alkoholikere ofte nægter at indse deres svaghed. Det samme gælder for alle andre relevante grupper.

Man skal seriøst lytte til og vurdere alle bekymringer, som fremsættes.

Oftere end nu burde der gennemføres klinisk psykologiske/psykiatriske erklæringer vedrørende forældrene, når der er den mindste tvivl. Populært kalder jeg den type undersøgelser for "mentalundersøgelser", fordi man kender det begreb fra omtalen af straffesager.

Her er udfordringerne desværre, at vores lille land har alt for få psykiatere. Jeg tror, at lægerne ikke har gennemskuet endnu, hvor meget guld, der ligger for enden af regnbuen, når man har taget specialet i psykiatri. Kliniske voksenpsykologer vil også fagligt kunne løfte opgaven.

Begge grupper skulle prøve at tjekke børnepsykologerne. De har nemlig fundet ud af, at området er en guldgrube og kæmpe magtbase uden reelt ansvar.

Fremtidens "Mette Frederiksen" kommer til at give nutidens skilsmissebørn en undskyldning og erstatning på linje med den, man giver Godhavnsbørnene. Mange børn mistrives i det forkvalede skilsmisssystem.

Det meste foregår jo inden for hjemmets fire vække.

Det er et kæmpe problem, at man i systemet generelt er vældig optaget for det første af, om en påstået voldsudøvelse m.v. er politianmeldt og derefter af, om der så er sket domfældelse.

Min egen tilgang til emnet er, at de færreste har en selvstændig interesse i, at expartneren kommer i fængsel. Hovedinteressen er at beskytte børnene og måske gøre den anden forælder og systemet begribeligt, at det er alvorligt og skal stoppes.

Som rådgiver i disse sager lægger jeg også vægt på, at man som forælder skal være bevidst om, at retssystemet er indrettet sådan, at der ganske ofte ikke finder domfældelse sted på grund af bevisets stilling.

Lige siden stiftelsen af Landsforeningen Børn og Samvær har vi bakket op om retssikkerhedsprincippet om, at enhver rimelig tvivl skal komme tiltalte til gode. Men vi har samtidig sagt, at enhver rimelig tvivl skal komme barnet til gode. Da barnet er svagere end forælderen, mener vi, at tvivlen for barnet bør veje tungest.

Jeg har endnu aldrig hørt nogen, som seriøst anfægter det synspunkt, når jeg diskuterer det. Noget andet er så, at virkeligheden ofte er, at samværet får lov at fortsætte ud fra den modsatte tankegang. Han er jo ikke blevet dømt.

Det er efter min opfattelse aldeles utvivlsomt, at der er mange situationer, hvor der "objektivt" foreligger en adfærd, som burde konsekvenssættes også strafferetligt, men som ikke bliver det på grund af "bevisets stilling".

Påstand mod påstand – tvivlens nådegave – advokaternes adfærd.

Det er selvfølgelig et problem, at vi er i et område, hvor påstand mod påstand er mere reglen end undtagelsen. Det giver bestemt udfordringer, men vi må altså ikke lade børnene være forsøgskaniner.

Når jeg generelt taler om dette emne, falder snakken ganske ofte på min egen faggruppe, advokaterne. Jeg har været advokat i rigtig mange år og er stolt af og glad for faget. Men jeg er bestemt ikke altid stolt af "vores adfærd".

Nogle advokater er med sikkerhed med til at optrappe sagerne. Advokaterne er alt for tilbøjelige til at indtage den ultimativt solidariske attitude i forhold til klienten.

Vildt kynisk siger jeg om advokater, at de i vidt omfang er lidt lige som prostituerede: de gør alt for penge.

Advokater er på en måde opdraget til at se sagen ensidigt fra deres klients side. Advokater er ikke opdraget til at tænke politisk og slet ikke agere ud fra noget, der kan ligne en politisk eller endda bare menneskelig agenda.

For eksempel har Danske Familie Advokater og Advokatsamfundet en tilgang til alting, hvor grundsynet er tresidet. Retssikkerhed, "vi repræsenterer jo både fædre og mødre" – og penge.

En advokat har pligt til at varetage sin klients interesse. Advokaten må selvfølgelig ikke modarbejde sin klient.

I de advokatetiske reglers indledende afsnit står som noget af det allerførste, at advokatens opgave er at fremme retfærdighed og modvirke uret. En advokat har således pligt til at medvirke til, at alle afgørelser om børn bliver truffet ud fra, hvad der er bedst for barnet. Det er i al fald sådan, jeg fortolker de advokatetiske regler.

Så er der også advokater, som forfægter det synspunkt, at alle har ret til en advokat til at forsvare sine synspunkter. Det er jeg sådan set enig i – i al fald i strafferetten. Problemet i den børneretlige sammenhæng er imidlertid det nævnte dilemma om at fremme retfærdighed og modvirke uret. For barnet forstås.

Der vil være nærmest uendeligt mange, som vil genkende, at jeg har sagt, at man ikke kan skue hunden på hårene. Jeg ved jo ikke, hvad der er den objektive sandhed. Grundlæggende kan jeg ofte bare se, at en af parterne ikke taler sandt. En af dem lyver. Eller mere venligt sagt er det ofte en sandhed, at alting ser forskelligt ud afhængig af den vinkel, man ser den fra. "Hvis jeg havde fejl, ville jeg være den første til at indrømme det". Og så videre!

Lige så mange både blandt klienter og i systemet vil have hørt mig bruge udtrykket "tvivlens nådegave". Netop fordi jeg ikke kan se den objektive sandhed – og fordi jeg indædt og uden omsvøb mener, at jeg kun vil forfægte et resultat, som jeg helt nede i maven føler mig overbevist om vil være "godt nok" for barnet, forfægter jeg næsten undtagelsesfrit det synspunkt, at sagen skal undersøges til bunds. Min klient skal være klar til i overført betydning at lægge sig fladt ned og lade sig grundigt undersøge.

Familieretten.

Som nævnt er systemet indrettet sådan, at sagerne skal forestille at være forberedt i Familieretshuset. Det er faktisk beskrevet ret klart i **familieretshuslovens kapitel 10**, hvad man forventer af Familieretshuset. Lovens § 28 stk. 3 siger sådan set ret meget:

"Familieretshuset sørger for tværfaglig behandling, undersøgelse og oplysning af sagen, herunder belysning af forældrenes personlige egenskaber og deres evne til at drage omsorg for barnet, når det er relevant. Der

skal foretages en børnesagkyndig undersøgelse som led i oplysningen af sagen, medmindre en sådan undersøgelse ikke er nødvendig for afgørelsen af sagen.”

Det er meget langt fra i alle § 7-sager, at der foretages en børnesagkyndig undersøgelse. Det er også mere reglen end undtagelsen, at man *ikke* forklarer, hvorfor man eventuelt har undladt at gennemføre en sådan. Det er i endnu færre sager, hvor man har sørget for ”belysning af forældrenes personlige egenskaber og evne til at drage omsorg for barnet”.

Heller ikke i retterne – herunder landsretterne – er det ganske almindeligt, at man iværksætter undersøgelser. Retterne er bestemt heller ikke rundhåndede med forklaringer på, hvorfor man mener selv at besidde den tilstrækkelige visdom.

Til gengæld er langt de fleste byretsdommere optaget af selv at møde barnet, før der træffes afgørelse. Børnesamtaler gennemføres ofte, selv om der har været gennemført en samtale i Familieretshuset. I landsretten har jeg til gengæld oplevet, at man har besluttet en børnesamtale og sendt sagen tilbage til Familieretshuset med henblik på afholdelse af en sådan. I en hel aktuel sag besluttede landsretten dette i et retsmøde den 21. maj 2021, og børnesamtalen blev afholdt i Familieretshuset den 8. oktober 2021.

Der er en tendens til, at retterne i disse sager er vældig kritiske over for det fænomen, at advokaterne sammenfatter sagen og klientens synspunkter i en såkaldt procedure. Mange advokater logrer med halen i misforstået ærbødighed og afstår fra det.

Synspunktet er, at det skulle forestille at være konfliktoptrappende med disse procedurer. Indrømmer, at nogen advokater faktisk er konfliktoptrappende også i den situation. Men man går altså ikke i retten med sin sag for sjov. Man mener helt typisk, at der er en grund til, at man ønsker et bestemt resultat. Alle forældre påstår, at det er ”for barnets skyld”. Advokaternes sammenfatning har til formål at gøre netop dette klart for retten.

Dertil kommer, at det efter min opfattelse er godt, at det er advokaten, som formulerer klientens synspunkter. Det er nemlig medvirkende til, at modpartens vrede rettes mod advokaten snarere end mod klienten.

Ofte hører jeg fra folk, at et eller andet rigtig vigtigt plot slet ikke er blevet omtalt – og at deres advokat ikke procederede. Resultatet bliver derfor i partens optik, at retten slet ikke har forstået eller taget stilling til det for klienten allervigtigste.

Det dur ganske enkelt ikke. Det er vigtigt, at parterne føler sig hørt – og ikke overhørt.

Tvangsfuldbyrdelse.

Jura er en vældig interessant videnskab. Hvis du får en dom, der fortæller, at en forgældet person uden aktiver skylder en million, kan dommen måske ikke bruges til noget. Han ejer nemlig ikke noget, som fogeden kan foretage udlæg i. Men ejer han aktiver, kan dommen fuldbyrdes af fogeden.

Med de regler, som vi fik i 2019, er det blevet uhyre vanskeligt at tvangsfuldbyrde en dom om samvær. Det er et gigantisk problem og medfører ofte ”svinsk” rådgivning eller adfærd, fordi tilsidesættelse af afgørelser ofte ikke har reelle konsekvenser.

Sammenfatning:

Retssikkerhed handler om, at parterne føler sig hørt og faktisk bliver hørt. Domstolene skal gerne nå frem til det "rigtige" resultat på baggrund af de givne lovregler.

Man bør ikke under nogen omstændigheder stikke en finger i vejret og træffe afgørelse efter vindretningen – eller efter kønnet – eller efter et ligestillingssynspunkt.

Alle bekymringer bør høres og tages alvorligt, uanset om bekymringerne drejer sig om vold, psykopati eller samværschikane.

Man må undersøge sagerne til bunds og gerne med såvel børnesagkyndige undersøgelser og forældreerklæringer (mentalundersøgelser).

Barnet skal reelt i centrum i overensstemmelse med børnekonventionen og forældreansvarsloven.

Retssikkerhed handler i bund og grund også om, at en dom rent faktisk bliver efterlevet. Hvis det ikke sker, skal den kunne tvangsfuldbyrdes reelt. Det er blevet uhørt vanskeligere de senere år.

Sagsbehandlingen er ineffektiv og halleluja-agtig.

Sagsbehandlingstiderne både i Familieretshuset og i Familieretten er utålelig lange. Og det skyldes ikke grundighed.

Columbusægget – løsningen på alle problemerne.

Jeg er advokat; formand for Landsforeningen Børn og Samvær; ikke psykolog; ikke tryllekunstner og ej heller politiker. Jeg har ikke overblik over den faktiske økonomi i Familieretshuset eller hos domstolene.

Men jeg ved, at systemet er vanvittig dyrt, som det er. Jeg ved også, at de langsigtede konsekvenser af det miserable system er uoverskuelige. Der vil være konsekvenser.

I september 2014 indgik Folketinget en forligspakke kaldet "skilsmissepakke". I forbindelse med den gav jeg udtryk for et forslag til løsning. I artiklen "det mener Landsforeningen Børn og Samvær om skilsmissepakken og samværschikane", som der er link til nedenfor, skrev jeg dette som ønske:

"I Landsforeningen Børn og Samvær tror vi, at tiden er ved at være inde til at indføre en egentlig familiedomstol til afgørelse af de lidt mere komplicerede forældreansvarssager.

Der er store mangler ved Statsforvaltningen, som den fungerer i dag. Vi ved godt, at man i Statsforvaltningen har den selvforståelse, at fremtidige løsninger skal ligge i det regi. Statsforvaltningen er ikke en domstol og bør heller ikke blive det.

Det er faktisk slemt nok, at Statsforvaltningen kan træffe afgørelser om samvær, som ikke er underlagt domstolskontrol.

Statsforvaltningens styrke er i dag, at den kan forsøge at formidle aftaler. De forskellige tilbud, som kan fås gennem Statsforvaltningen kan og bør udbygges. For eksempel er konfliktmægling i den nuværende form efter vores opfattelse ikke praktisk anvendelig. Retsmægling via domstolene efterspørges med god grund mere, og det er heller ikke tilfældigt, at der er pæn succes med de indledende retsmøder ved de nordsjællandske retter. Husk på, at på det tidspunkt, har sagen været i Statsforvaltningens vridemaskine.

I overskrifter forestiller vi os **en specialdomstol** inden for det almindelige domstolssystem. Man kender det for eksempel fra boligretten, der består af en juridisk udnævnt dommer og to lægdommere med særlig viden og erfaring på området.

En familiedomstol kunne bestå af en juridisk dommer suppleret for eksempel af en børnesagkyndig og en egentlig lægdommer. En sådan sammensætning vil give bredde.

I dag agerer domstolene pænt hurtigt i forældreansvarssager, der typisk behandles i retten et par måneder efter rettens modtagelse af sagen.

Vi tænker os endvidere, at bevisførelsen i en forældreansvarssag bliver mere fri end i dag, hvor det er ganske vanskeligt for parterne bare at forsøge at føre bevis for den opfattelse, de måtte have af, hvad der er bedst for barnet.

Sammenfattende tror vi, at en børnedomstol både vil kunne øge hurtigheden og styrke tilliden til retssystemet generelt. Statsforvaltningen opfattes som en del af retssystemet.

En børnedomstol må under ingen omstændigheder etableres under Statsforvaltningen."

I den tekst fra 2014 kan man i dag erstatte "Statsforvaltningen" med "Familierechtsretshuset".

Lidt flot sagt tror jeg, at man med fordel kan skære Familierechtsretshuset ned til en tredjedel og bibeholde de opgaver, jeg nævner ovenfor i forslaget. De sparede ressourcer overføres til domstolene, som til gengæld skal etablere en egentlig familieret i alle retskredse. Familierechtsretten i den nuværende struktur dur ikke. I begyndelsen brugte man dommere, som havde området som særlig kompetence. Det har mange retter forladt.

Efter artiklen lægger jeg en række links til artikler, som jeg gennem årene har skrevet, og som stadig er relevante for forståelsen.

Man skal om mine skriblerier huske, at jeg er jurist men samtidig bevidst lidt provokerende ud fra deisen, at en kontant stil faktisk fremmer forståelsen.

Viggo Bækgaard

13. oktober 2021

Relevante uddybende artikler i relation til problemstillingerne:

[Begrænsning eller ophør af samvær – januar 2015](#)

[Hvad gør man, når der er mistanke om vold \(et brevkasse var\) – januar 2015](#)

[Samværschikane efter 2011 – en artikel, der ajourføres jævnligt – senest maj 2021](#)

[Refleksioner om Samværschikane-sagerne – og om "dommer-adfærd". September 2020](#)

[Er der ikke noget galt i de danske retssale?](#) Refleksioner om magtudøvelse i det danske demokrati (herunder om de børnesagkyndiges magt). – september 2020

[Hvad kan vi fremadrettet forvente af domstolene? Ondskab? Dovenskab? Kynisme? – december 2020](#)

[Sag hjemvist fra Familieretten til Familieretshuset som fejlscreenet \(konsekvenserne af fejlscreening\) – juli 2021.](#)

[Må psykologer diagnosticere? november 2019](#)

[Det mener Landsforeningen Børn og Samvær om skilsmissepakken og samværschikane. – september 2014](#)